

САНА ОЛОХ

ХАЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫНЫНЫ
15 КҮНҮҮТТЭН ТАХСАР

ЧУРАПЧЫ
ОРОЙОУНУУ
КАЫМАТА

№ 87 (7482) • 1993 сүй. Атырдах майын 17 күнү. Оштуорунчук • Сианата 1 солк. 50 харчы

КЫАВЫРАН
НИИЭХТЭРЭ

Ивановской уобалас
Шуйской оройонуну Пустошь салимийлэгээр кор-
ганини Вячеслав уонна
Лидия Алексеевтар бэз-
ларин фермерсийн олохто

руи биш салын туулуу
түн балыктасылар. Сыл-
диец, кырдыга, кылгас
жы, ал эрэри бу шал-
инин дызыбатыгар бы-
нарлыдаах суюлталаах.

Көргөнчилилэр ер күүтэй
25 гектар ишенин сирк
ылан, урут атымласыт
трактордарынан танса-
таатылар, от соротуопка-
лаатылар уонна обуруот-
тарыттан зан маджайгы
хортуюпшударын үүнүт-
түн хомүйдулар. Вячес-
лав үзүүлэйт урукуу «Трудовик» колхона, би-
лигин акционерный об-
щество, производство оро-
рон танаарынын наиста-
тан ишээр эбет буолгасы-
на, фермер Алексеев ата-
бар бөгөтүн турар. Үл-
быйт ссудатыгар агрегат-
тардаах таңа МТЗ-80
транторы атыласта.

Алексеевтар балыкчы-
ра ишээ. Хутор туттар са-
нааллахтар. Билигин кол-
хоз дызиттер борт кы-
раафастык одороллор. Оно
жын изрганнэрээ зильги-
бигийн ажылчилсан. Балык
2683 тонна эти туттарар
дуогабардаахын. Отгүй-
чимчилнэр ишиттэн, бас-
тагын турар, обществен-
ий сүнүүн эрэе өрүү
турортан куорттаады сүн-
үүнү тутар пуунга тут-
тарарга ижестин баран,
ити болупуроос Тын хана-
айыстыбытын министер-
ствотынан башырыллан.
Улаанбаатарын салын
кэллийн. Оною тым ылан

«Или энэ» прог-
рамма барынын көлз-
мийлүүт үонча көтөлгүй
убааса оттуур көнөрүл-
дүхтээх. Оройон ишини-
гэр таас оскуулаа улаан-
баатарын салындаахын.

Онууха түншиси
голлодар кыттынан, сүн-
үүнү тутар пуунга тут-
тарарга ижестин баран,
ити болупуроос Тын хана-
айыстыбытын министер-
ствотынан башырыллан.
Улаанбаатарын салындаахын.

(РИТА—ССТА).

Сиамокка: Алексеевтар
тамыстара Машенчакалын.

Ларта түншиси 617,
600 уонна 150 тонна оту-
ылыттара. Ваанынай хана-
айыстыбаларын от-
тоонун олус балыкчы-
нын салындаахын.

Ишинигийн түншиси
наджалээр оттоонун
олус балыкчы-
нын салындаахын.

И

КИЙ ОЛОВОР бил-
лиэтинэн - касту бэ-
тиэн Учугэй дэйльны
өнгөрөр үтүү санаалаах,
ырыанс дууналаах дөннөр
баар буолаачылтар. Он-
нук дэйнтон бишрэс-
теринэн тайым Тарас
Павлович Местниковы аз-
абын. Нырынстаах сэ-
рии сэлдлэргээр Чуралтын
оройонун 41 колхону
дөннөрө хоту көнүүгэ
бараан өвлөгүтэн, эрэйн
Энгэрийн, сору сотогуунан
тэлэн, сорохтор сүккы-
рырын түммийт эрэ хаа-
лай түүнчлийн ордубүүгүү.
Бийнги «Коминтерн» кол-
хоз дөннөрө Эдьнээн
оройонугар көнүүгэ сэл-
длыбыныт. Абам—Ре-
щников Симеон Андреев-
ич колхоз бырабыльши-
ньятын председатээ этээ.
Эдьнээнгээ партия рай-
номугар инструкторынан
улзээбитээ. Оччолорго Тарас
Павлович чадгылтын
радиофа дистор бийншмын-
нан тэмээ этэр бийншалгаа
үүнина ыллэлээр. Ону истэ-
истэ ийз Аграфена
Димитревна: «Тообиум,
ити тайын Тарас Павло-
вич, Кини. Обиуунуский-
даах дымалалдагтар түбэ-
хи, хаийныга сэлжин тах-
сыбыта. Дынтийн, Аммо-
совын уонна Обиуунускийн
юруут тэнтээр дөннөрө
этээр. Арааската, эрэй-
дээхээр хара балынгра
тубасчинтэр бийншалгаах,
ону Стални билбээт буюу
луутохлаах. Эн оролзорго олох
этими, ити энэхээ, Тарас
Павлович аймахыт буюу-
лан, кистэн кэпсийнин»,
—диире. Ийз ыарынхан
этээ, ол ийн, хоту дойдуу
оловч-дъяньши туудын-
банка. 1944 сэллааха
мийгин бэйэтин ынтын ылан
афабеттан араасар ангар-
даах дойдбутуугар төннөн
кэлэн Алцаарга нынтаа-
быныт. Ийз колхоз кэн-
сэлээршээтигээр остиуор-
ынан үлзээбитээ. 1945
сэллаахаа, бадаа, бэс-
ыйни санатыгэр, куорат-
тан Алцаарга артистар
нэдбигиттара. Кинилэр
«Ньюргун Бостур» олон-
хоттон бийн гарднын
нордербүттэрээ. Оноо иккү
артист аймын бухтырыда-
ра буюлан буурваны утас-
ры албанад ишлээрши
корлербүттэрээ. Иккүн-
чууре-силлих тыйнны-уу-
нун утгын иширэн дын-
риллэлээрээ, санаабар,
чахчы буурда-силлих тү-
жэргэ далийн этээ. Ону сох-
нупүүн баччавангда дээрэ
олох умнубаптын. Сар-
сынгын күнүүтээр бийнхээ
толору язвах-синнихэх,
лон-блаччы туттуулаах-
хаптынлаах. Ньюргун Бос-
тур оруулун толорбут ар-
тист иширэн ийзин ынтын
ор баадын түрдээх бэз-
изхэхтийн кэпсийнлээ. Мин
кыбыстан, ийз иширэн
орон улаадатыгэр саан
хаалбынтын. Кини тахсан
барытнын иширэн ийз:
«Ити тайын Тарас Пав-
лович, Эдьнээнгээ төн-
иүххүүт иширэн бийнхээ
иширэн олоруул, мэддэлт-
таагийн дээр ынгырда», — дээ-

гор уонна мал бынны
нан бары бишрэгжжөн и
ларга субзээбит этээ. В
ийнхар Алцаартан нийз-
жини куорака юниршилт.
Дарснылаахаа баадаа
Решетников Василий Про-
коьевич массынан
корсүүтээ. Оччолорго и
ни сарнитэн наалн комис-
сион обкомутар инструкто-
рынан үзээвтэй эбтэй
үүнина Тарас Павловичтээ
бы нынга Ломоносов уу-
луссатыгэр Ньюкуола та-
шаратын дынэтигээ таңыгы
алоролзоро. Ити сайды-
мин аван магнай Саха му-
зыкальны - драматичес-
кий театрьыгэр сэлдэв-
хас да циклалтын корбу-
тум. Артистары дынгизэх
тий билээр буюлан бары-
тын. Актриса Захиррова
туунан араас дынти кэп-
сийнээр, үнүүзиониэр ис-
тийтим. Ордун мин өй-
бер-санаабар, дуунаар
саха бастын композитора
Мари Николаевич Жиржон
чыбылхайдык хатанан
хайлбэта. Кини Тарас
Павловичтээвээ ынтын бишрэ-
дээзүү, атын подъезка
олорор этээ. Учугэй ырас
күнүүрээ дынэти таңыгар
таксам нүүн уотугар сэл-
ламнан олорор идэлжээр.
Мини нуучча толуу кийти-
тин дуулай корор этими.
Онтукам, арай, бишрээ уу-
саходлын: «Тообиум, ээл-
таснаар олор эрэ» — дээгээ.
Мин магнай сонуйлан уон-
на итэвээбенэ, ким ынгы-
лар буюлладай динэ ол-
бу дынзи коруталээбитим.
Арай, хаттаан ынгылбрыт-
гэр итэвэээн тийнээ кини
этэгтэй олорбутум. Ол
кунтсан ылаа Эдьнээнгээ
барьхынтыгэр дээрээтийн
солозоо бууллар эрэ
мийгин ынтын тэнгизэх до-
борун курдун ону-манын
кэпсээр идэлжиминтээ.
Мийхээ араас дынти сэ-
нэнээр дуонуйна кэпсийн-
эр. Дынэтгээр ишлээрээ
чайдэгэрээ. Кини, бука, Тарас
Павловичтээвээ ынтын
олохгүй дынчтэйн исти-
бет бийншалгаа, ол ишир-
мийхээ нанаа учтэйдик
сэмыннаасынтаа буулуу.

1946 сэллаахаа сас-
ийз Эдьнээнгээ мэддээн
олбутэ уонна комус унгуу-
цаа онно комуллубута.
Абам Афанасьевна Анна
Димитревна динэ эдэр
дыхтари кэргэн ылбыта
үүнина ол сайн Эдьнээн-
тээ куорака көнэн кал-
биншилт. Убайын Ильяны
Тарас Павловичтээвээ
хаалларбыттара. Монгол
маачаха ийз иширэн дын-
норуутар ынжтата хаалларан
барин, бэйзээрээ бишрээ сэл-
Эдьнээнгээ үзэлтийн тохиу-
бүттэрээ. Ити кийтэн ылаа
тайын Тарас Павлович
кэрэгтэригэр, аймахтары-
тар, улзигээр-хамнааныгэр
сэлдэвийн чахчы учтэй-
диг ырнгалааны бийдүүр
буюлан барытсын. Кинилэр
этбэх кэрэгийнхээ буюлан
наар, төрөө да кырьнэмчье-
тийн олордоллор, хоногоо
хонор, мэддэлт сэлдэв
сахалын мэйгнэлаах-сиги-
лилээх, түрдээх ыалды-
тимсах мал этилэр. Тай-
чийн хамнааны ыллэцэвээн
барытлын кэрэгтэригэр Ма-
рия Кирилловнаадаа авалан

біндер идалында. Саныпты харчының наңаа мылдырдык аттаран туғаладык туттара. Барытын-шара сүттүура. Найзакый майгылаах-сизиллээх эт. Тайбының бойз-бөрзеләриң күнта рахтарынан иминесең күсөттөн айдоңоллар. Хана да этийәр динни билбетиллэр Вишик, түшнай аңгардаах күврекка үерипор аймахтара ободо субу-субу киннеллэр жалғыз хонорбут. Ошко саңасын үөрә-кетө көрсөро. Киздер улахан оствуолу тұла уо-

шар, ону соруғаш да оғо-
роро эбіті буоду. Дынгі-
нен, инни байта сахалыны
тылбаастарын хат-хат
беттуруу сыйтар буолаачы
Астымматасына көннөр-
түүр эбіт этэ.

«

ни соғұтта. Оғиң биле-
бит ин бүтәнкі озаменсіз-
кунаңдан маза сыйда-
бындар бүрүнде еттүкүл-
Араас кыпайлара киндер-
гии настюир иделлах эбін-
кин. Аны иннөң гымма-
буол Балығын директорғы
жинары сырты» — дізбіті.

Киин күнөкөү утуну биллибетинен костубети-
ниң оготор идеалдээний
манның түбелтэттэн бил-
битим. 1952-с сайын миң-
тыя хынайыстыбытын тех-
никиумын мянгайты кур-
сун бүтәрәэр анзааменна-
ры туттара сирьттихизни.

Директорга кийрбашыл-
миндин эзбастык көрсүбү-
тэ уонча эшитэ. «Эйнэх-
стипендия бжарбаппин, ол
опынугар аны күүни север-
ней интернациональным»
—диэн. Интернациональным
быдан ордук эта.
Иккиси күнөн директорбыт

АХТЫЫ

ОБО СААЬЫМ ЧАБЫЛХАЙ ӨЙДӨБҮЛЛЭРЭ

так таңда /кың олор/ айналыбыт. Кор, он же таңбыт Тарас Павлович киргизни дилин айналып бауайтык көрө-көре наңын дуюнайбут көрүгизеңиз. Кийин айналып көзиниң санасын бейттениң арасы осинъууларыңын туура. Олон бары уюкото осинъоң көрүлгөн баран утунарыт.

Інінгти Решетников айчах яиччаттара сарыи ылар сымларыгар уонна сарыи да көзининкүн күчүмбэй симизергэ сырдыкка утүөзү тардымбытыггар таийм уонна санасып талаана буодбут дыоннор дин салымбыян. Решетников Вадимлий Прокопьевич кинизэртэ интиллибит. Быраата Николай эмис кинизэрт өнөбуулларин ылан сиши-хара, ыал азатта буюлан теротер одолоро төлгөлөмүттэрэ. Убайым Илья бинир сыл кинизэртэ интиллэн. Юрый, Лида, Муся янишин бинирэ то-

теребут убайдарын курдуң
таптылылар, таптылылар. Мин кинилэр убайдарын
Мичилди кытта араа-
араа саастаах буолан,
нирип озиньоон-коруллән
миз башырга теребут
байдын-быраттың кур-
уи этибит. Врач Мичил
Арасович нылгас уйзә
он ханыбыта наһа хо-
отгодоеz.

Тарас Павлович эдер
ччаты лаңан да смызбет.
Зар бейзитин кытари тэг-
и тута сатып идазы.
Киши сүрүн үлэтин
йынан сахалым тылбаа-
шынор укеси ул ачалып
ништим дылэткөр ды-
лалтавар эт. Оино мин
а хөвөвистыбынын тех-
жумуттар үөрэн сирь-
холын ыйнтар буолара-
-3ыган, ми санаабар
этин төве түпсөвийд

—Эх, эх! —захрил язар атынчык этиккээ
дүү? —дизи. Итинин-
атынчыга, бишрээ эмэта
алыт бынашынан күн
ылхайдык тыгарын кур-
с, тухох эмэ көннөрүүнү
эхкээ, улгумнук собуул-
со хана хабиссан. Е

бүтәншүк экзамен ининиз туорт саастаах бураатым Вася менинггиттээн ёлбута. Ниньз тианы мин, ус экзамены барыларын түйгүн сыйналарта туттаран барай, бүтәншүк экзаменгә күнбасын сыйналаны ылды- Смеляков (аатын умнан изэспилиши) уопсай зоотехникаа уорзашта. Ошно билдитиз үтүкмөнсөх киши буоларын. Кини 1953 сыйллахха саас рак ыамрыстыгар ылларан сырдын тының быстыбыта.

тим. Ити экзамены орто съязнава ишкін туттарбытым. Оччолорго адам Савва Андреевич Эдьнгзантэн I группалдах ишолинт буолан зргиллибит. Оноң 19 солкуубай стипендија тирээвирэн уэрзизер этим. Ону техникум директора, миңгии уэрзизер улахан дъобурдаах эрзары, арааһа, олус мәнник буодан күнбазыны ылдаада дай санаан, стипендијбын биэрбөт буолбута. Ол ишкін уэрзакин бирдиган дъоммөр Майбаза уланын барагра санаммыттым. Ол күнің таайым захха коюно тишибитим. Тарас Шевлевич миңгиттэн ыйыпшыты:

— Хана! Убасын ишке-

Таайым захха биңгизтэтин ураты араас оройон-нартан пороут ырыманыттара келэ хонор-бүрүр буолаллара. Саха пороутун удуу ырыманыта С. А. Зверев — Кызыл Уола куруук кариэйт наалы хоноро. Кинин радиоңа ыллымырыгар белемизин араастаан дырилжтын ыллымыра онус дынкти буолара. Убайбынаан Ильялдын «Сарсын-сарсын сарсыларда» дин ырыатын наһаа со-булсан ылтырбыт. Таайым күнүс дынстигэр жиэттин келләгинэ, збэттар сайын киңең даачада барын иннинэ дынстигэр киңиң азымаш буолладына, хофун иштегер сымдышан ыл-

— Сен, үйшай, үрөх
дэвсгалаат хайдавыйт?
— Ус экзамены түйгүн-
түү туттаран баран, бута-
ник экзаменга кунаан
зыянаны ыла сымдыбы-
лем ишиг техникум ди-
ректора стипендия биш-
жүү болола. Онон сарсын
ынталабын төттөрү ытан
ыкказлийн. Бишр сыл-
лалази баран ишигийн
орзин кирицэм.

Лыэр идэлжээ. Оноо куо-
ланын арастаан уларылан
ыттырыа. Куслава хай-
дах уларыбан ишрии ре-
петицииланан билэ сатын-
ра збитэ буултоо.

Кини саамай тантыыр
«Бишээ эстэр бинтиенжээ»
дизэн ырыатый ис дуунба-
быттан собулаэбйтим, ку-
руук малмын сымձьар ида-
лэмптийн. Ити ырьнаны
тэйчим тогтжигээнд

— Отчою сарсын дыбызайын ыларта одус тизийбатынг буулую?

— Эх, эбизет савана баалыктын.

Итишкен касиеттин бүткүү.

Сарсыгигы күнүгөр 12-ас сағана техникум директорыгар кириаори техникуммар жалбатын кини биншеттагар Кураторызы морцева Дора Алексеев утары тахсебибын уоннашты: «Директор эйнэлдэг инцидия бишбет буолбаса оболортон истеммии, кинин кытта киселтүрбөтүм. Көпсөтөл олор-
наннан беризиниллээх эрэ буоллахха чаялыхай синтингиз тийин норуулка туналдасты опторуохха бол.

Кыра оюу «саасыктан» таафыт эштэгтигэр увесказмийт төнө да айылбаттан артист талаана да сухох буолларбыт, кэрэн сэргнир, ырыаны тойтугу ыраас дуундаттан тантыыр буола үүммүүпүт, улаапыныштыт.

1957 сыллаахха Тарас
Павлович сырдлык тының
быстар көмүгөр мин жоту

Санкырырыр оройхончур зоотехникымнан улээвир этим. Онын үлээлийн сэдээн Тиминова Тамара Ивановна дээр фельдшер нуучча кыннын көргөн ылбыйн Абам Савва Андреевич ташибийн кыттарас бутэйнк корсунччутусар киннахээ мни көргөнч хартийскатын кордорбут энэ. Ниний хартийсаны ириен бааран: «Кор эрэ бу Уйбааны, үлээйт сиши буолан, корчзэн нуучча кыннын наргашини мал буолбуга учугай. Дээ, эн түвхахын чахты хата-рара буолуу». — дээр үр-бүтэ үү. Оны абам миэхэвхтан ижнисир.

Саха АССР народной артистии Тарас Павлович Местников туунан кининин кытта биргэ улаззебит доботторо албэх ахтылылары радионан уонна телевизорынин онгороллор, хайыннатарага уонца сурунаалларга суруйаллар. Оно кинини Саха музыкаль-ней-драматический театрьн терүүттээбит сала-Иааччынан бидишлэр.

1992 саллаахха «Чолбон» суругаад 10 Мэргэц Степан Ноговицын «Үзгүнэх болбут уйзэмшил» цийн истиг их хойжиндоо ахтылызары суруйбут уонна маних этийн килэрбит. «Т. П. Местников на саха национальный театральный искусствын торуттазьбит, сайны зарбыт угтуут-өнгөтүн маналазан. П. А. Обуунустай автыйн Саха государственный драматический театр гар мемориальный музей турууран, книжатын үйлтийнхээ наада. Маны норуут алхалдлаа, яйу, кэрэхсэ этэ», — энэ, Итиханы угтуу этийн мин бийүүбүн уонна чанынк эбш этийн килэрбен. «Бахсы ортооскуулатыгар Т. П. Местников автыйн ингэрнэхээ онна оскуулаа инигээр ини биёнүү туруурууахаарье Павлович Толоонгийгаар бу оскуулаадаа үзэмшилтэй. Ол эргэлбекуулаа инигэни да байэтнэн түкэрэй, салтваммын эрэ. Бу оскуулаадаа албэх саха инохтуугар латырбыт артист үзэмшилтэй. Ол эрээний кинчилэр истэригээр Толе Павлович Местниковист эрэ буулбаанка. Сая музикальный-драматический театрны терүүтээгээ салайааччы бынсынтын бу оскуулаадаа книжатын ингэрэргэ ордун Чуваахад дин саныбын, гэти этийн республика онна Чураалчы оройнуун лайнапчылара яйхэхтарэгээндээ.

Иван РЕШЕТНИКОВ,
Ты хай-
мыстыбатын институ-
тун Уорххэ уонна нау-
ба проректора, вете-
нарный наука докто-
профессор, Саха Рес-
публикатын наукаятын

ГУЛАЗХ ДЕНДЭЛЭ.

„БЫСТАР ДЬАДАНГЫ—ОЛ БИҢИГИ“

ЭЙГИНИИ ХАИДАХ ХААЧЧЫАЛЛАРЫН?

Итишник саяганынгаш
тын сирек орбуюону хана
базарар муннугар
сөрүктүхээ итишаха сөн
Буолан баатар, ити оруп
излэх тахтар. Официаль-
наяд статистика да итишни
иэрэрийн, мунгутуур кыра
хамнастахтарьнын тый си-
рик орбуюониара церцэл-
лалдар.

Статистика оройсинаң
бүгүнгі деңгээлийн заманын
түшүнүү үүдлөдөр орто-
хамас таң ханаанысты-
батын Уләниттердөр
38205 соли, төнгисте.
Ити оссо урдааңбыз. Оттон
промышленный оройсинар
Уләниттерин хамнастарда
оссо эрдөөнүн сааскы май-
дарга 100 тың. соли таар-
диллийн бүллэр. Оштоң
иеллии хамнаска кырата
никити зөвлөлии буола сы-
рытта. Ол урдуузын хам-
настарын мынсан, жетек-
честүү руорсалларын, за-
бастонкан пүттүүларын
истебизе сыйалады.

ист-биз сыйдьбыг. Кийнлэр тууореуулара ылычеллар да курдук. Тын ханаабыстыбатын үзүнтөрөрик киңиз буоллаяна, суга тааны тамнаабайка колоонноох, иштэн сутендер. Кырдык, хамнаас танаа курдук айыллабиккез талы. Ол эрзары тууор үбүнкү, саягарбышы дауесин суух. Сүсөсүйт — сүүп бередүүкесүйнэ озгооччу хаминаа сый санаатынан ылар 15—20 тын. солкуубайа урдатында ишт 38 тын. солкуубайга санга тинид. Атын салаа зарга терилтөр кыра самнастаах, алты ивади-финциялаах үзүнтөрэ 60—80 тын. солк. аах-салларын энин билэбит. Бынаты, баланыашын сир-дээх халлан курдук ишиңги.

Күсөрт дьонн билигни —дизн мунгатыяллар
тың ыалын ордук са- Кинилэртэн Болтонгоо

—
—

олохтоох, сааныж тухары ыннысыт З. И. Кузьми на: «Инсан-чагы, сордоң сордоң ол узатындар болат болорбунуун учүгэй га, баламыг тийиним дэвшил ханна баарыг дэвшилдиштынбыт. Танасысташ катардэр кызах суюн буолла. Кызыса бинир изилни баллааччый малигер. Турбут оболордоо дыон хайдах ылды буодадыт?» - дийнчтэй ойткен арахнат, киинин эрэ дынкенинэриз айылаах. Бу урукуу совхоз, билигин табаарыстыба улэнтин хаминаа төнүктүй дийххит. Катайчилик - катайчиниз - муус устардаацы хамнаны от тыйгар ылбыта 10100 солик, көлбет. Нэр гээз П. А. Кузьмин энээс ыннысыт. Баар, мөлтөх улэниттар, ууту кынай мабаиса кыраны аахсыбыттара буолуу дин саныахыт. Суюн Зоя Николаевна улалир саанын угээгдэр сыйдьар, атыттардан халымаахтара саамай опыттаахтара, саильлык фермы старшайа. «Хаминаслыг үрдээбизэ, саката 27 тышынча солкуюбай бүслүбүт үү» дижиттээр ыннысыс». Ити Субурууский авт. «Катаварыстыба улэнтин орто хаминаа уонна бу от мидааыллара эта.

— Сыл аңарыттан хамнас суюба. Оюон биңиги ывал башкозын да сурунша тыбыт. Ааспет сыйларса 30-чаңа түйнәр халымаңка, сурунаалта суруттаран аз җарбыт. Хамнас расценката бунатын дуона суюх. Оюою излэр көмө харчынан эра күнинәди бородуктабытын ылына олорбут. Соютох кийизеке да эстинибизит.— динр салғыны Зоя Николаевна.

ТЫА СИРИН

РЕСПУБЛИКА ПРАВ СИРИН ТАБААРЫ ӨНҮҮР УТАЛЫТЫЛЛ ТУСТАРЫНАН

Сынаңда ведомстволар республикатаады комиссиялар тәрлиниң. Комиссия субстанција, рынокта сыйна төнө булжатустан, табаары ингорооччулар ороскуюттарынан көрөн, сыйна төсөзлиниң, атылайылар сыйна үрдүүрүн-чамтыйрын, сүйнүттөн ылаллар беродуусуваңа индексация быншытынан компенсация биринин болшуроустара тута байзаарылышта-

Сайылъык да көнөн
абыралымыттарын, күөх
дуолга дуоюйда, санай
хоту улзалиләэрин, оло-
роллорун корботтугүт. Ха-
ныс да сыйлан кураан-
нысыр алаастар қытaran-
саараң бүшүттөр. Сайы-
лык мала уута суюх. Иңээр
уу автомашинанан Таат-
таттан башыллан ағалыл-
лар, согтуулүүр күеллэрэ
уолсан, уута сыйланымы-
лан, ини киирбөт унч.
Аттынаацы улахан бейз-
лаззх андымга кытта сыйна-
рар эблэрэ түйэн-уолан
булшут. Сүөнүгэ збин абы-
льянка туттуулар уу эмэз-
тистан таыллар. «Мэччи-
он» суюх Айнага онкоо-
вор хортуюлпайум отутар
кытта жаирдэ. Айыах ун-
хавалда», — дизэн хобдох
кынисзини збин чингэтэр
Зоя Николаевна.

Бу сайылымың субап-
ның көрүлдүс сыйдыбыт
сүйнүләр абалыллар ыза-
валлар. Оноң түгас ои-
нук дәбилийнэ да суюк.
Ол аата, бу дына изрган,
бинргэ үзләнир уелзэн-
назхаттара эмис жыра хам-
наска хаалаллар. Оттон
сүсөүнүттөр саизай мунту-
таан дохуоту, хамнаны
аахтар ыйдарда маечирэл
комиэрэ збээт. Оноң измис
тымматын дьон эгэ ыстык
ыйдарыгар бунатын мали-
йаллэр, ытыс соттоллор.
Ханаайыстыба аасыпты ыа-
рахан ыстык содулуттан
билигин да ерутта илик.
Сүйн үлаханның татыа-
рыбан, түтэ аччаан са-
ныага, нуаахх уктэммитэ.

ыры хамнааска хантан тук буулбой, штар-шнтар ивалзах ава ыйга холбоди 20-чээ тын соли эрэ тахсаны ахсэлларын яшина, Зоя Николаевна совхоз, табаарыстыба дэнэр ханаайыншынын структуулаарыгар 20-тэн тахса салт шанийыксыттата. Сүөнүнгэрдээх үзүүлэх буолан, ону эккиротан, ханин ыйбыт сирдэргүртэй шанийыксыттами түүтээн-тантан олохсуйбакка, дынэлзимиз та даацаны. Урунку совхоз уонсай дынэтигээр кыбылдай одороглор. Дэнэ тээбирийн эзэн эмэг татым. Мэлдьни кыра хамнааска ондоо муннуур да кынх суюда. Ийн кийн мунгаты-бынтаа онон сиэрдэх. «Саасныг тухары үзүүлэн-үзүүлээн баран мунгур үүфугар бийнти, тын сирин дьонго, сүесүүтээр, быстар дъадагы буоллуут. Бийнгүни ким нерөр, харыныбар дьюкобутуй эбээр манийн бойжбит хаа-бытыгар хаалабыт дуу?» — ыйытын аны бийнхэгтийнр. Ити билигин тын сирин үзүүлтийн барыарын да болшуруоюн диххах сеп. Хамнаас кырата чинкалатор. Эт, уут смынзатаа үрдээбит курдугун бийн, бугунгү съяналартга ханан да дьүүрэлжилт. Тын кийнти баттанарын турдук баттана турар. Айлын атавастыра эмэг баар. Очу ордук бийнги, тургаанынхыр оройон дьою, берэх бийлбэгт. Эт онкоо үүт съянаты 2—3 ногул збинлибийт да бын-аабат. Маны уматык, электрознергия үүнэ турар съянаты син-бийр уматар, жинистэр, ийн тээг суюх балаанынна салгын даринч. Гостиногод хамнааска

ТЫА СИРИН ДЬОНУН ӨЙӨӨН

• РЕСПУБЛИКА ПРАВИТЕЛЬСТВОТА ТЫА
СИРИН ТАБААРЫ ОҢГОРОЧУЛАРЫН
ӨНҮҮР УТАЛЫТЫЛЛЫБАТ ДЬАБАЛЛАР
ТУСТАРЫШАН УУРААХ ҮЛҮННА

Уп министерствотыгар баласын ыйын 1 күнүтөр дизэри тыя ханаайыстыбытын бордуукталарын быыл IV кварталга жерулдүбүт компенсация төлөбүрүтөр түбү биринин, республика айын-челүн фондатыгар бордууксуулыны бирэрээ контракт тууэрсийт табаары онорооччулар счеттариыгар, 70 биримининин эбин төлеөнүн борзэдэгинин хадччыбарыгар.

Сынақа ведомствоолар
республикастасы комиссияларга тәртибинин. Комиссия субстанциян, рынокта сыйна тоғы буолбуттеган табары енгорооччулар ороскүнттарыттан
жорен, сыйна үсекзанинин, атымалайылдар сыйна үрдүүрун-намтымырын, сүйнүттөн ылалдар бородуусуваң индексацияның компенсацияция биэрки башпуростарада тута быварылышта-

WCBM-TV 22 • Boston • 1988

түр дээр пороот тут-
ар табаадарын, уюур-
чны уматтыг огуунуу-
ку, минералын уобур-
нуу, ядохимикаты, тех-
никинаа, механизмы бас
илин ханык норунэр
туулуга суюх тыа сирин
табаадары оногөөччүлдүүлүү-
шар тиңзән азальыкта вр-
мэн уонча хааччыйны
горизталэрээ транспорт
галебүргүр табаадар
роснооттарын төлөөһүн
ормативын уонча бэрз-
этий ырыткан оногруох
таяхтар.

От ыйын 1 күнүттән
тыа сирин табаадары оно-
рооччулара, бишрдин-
лазын дьонтон ызылдар
сир, дохуут нолуогуттан,
одуур майын кардин то-
лебүрүттән, үлзалах буюу,
социалынай, меди-
циникай страхование,
пенсия фондаларыгар
убу булгуччу заңан баз-
арштән уратыга, респу-
блика бюджетыгар бары
нолуогу төлөөһүнтөн бос-
холоноллор.

М. НИКОЛАЕВ 53-е МИЭСТЭЛЭХ

«Независимая газета» общественность түгү салырын түмнән тәндирыштыгар Россия 100 саңайбылдырып көзөштө.

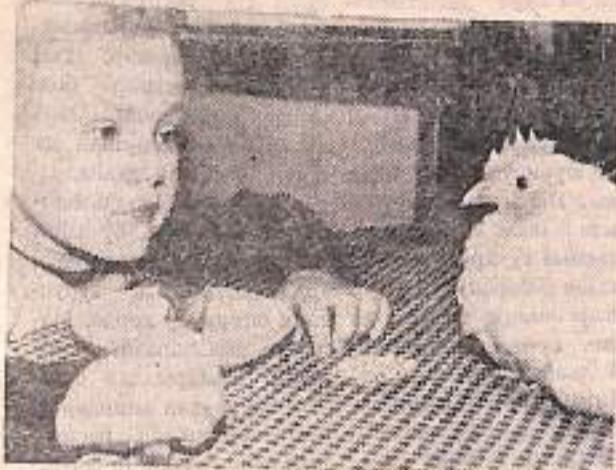
былдааллах політпактарым заттатадаат. Бастакы миңшәйә, күүтүлүтүбүтүн курдук, 9,00 аллаах РФ Президенти Борис Ельцин заттана. Кина, ходобур, бөс мыйгарт көрдөрүүтэ син-башт түрк эт—9,49 балл. Иккиси миңшәйә 8,12 балы ылан Ф. Урдуму Сабзеттин Председателэ Руслан Хасбулатов иккинчи зргилимнэ. Ити дың каниилэрраттан чылтар эңшэйлэрэ маанилүү: Виктор Черномырдин—04, Сергей Шахрай—7,35, Александр Руцкой—92.

Ити испиттээкэ Саха Республиктан Президенттэй Николаев 4,32 баллы ылан 53-с инастэрээр. Бэх ынгагар нийн сүүс энгээр төрүүт до хийртээ. 25 ижилдээх збин испиттээкэ 10-с инасталах,

Этюдтар

Хараара тулар Белай мураса.

«Кууруса, миңэ комус буолбания, көннөрү сымытта адал» (збэтэр: Иккизиндерин сарсымдарданы анылыктара).

Тоңгум!

Төргантэн каяр буолуг—оболорум утайдуннаар...
ССТА—РИТА—АП фотолары.

АТЫЛЫЫБЫТ

Кырын кылмалаах үүтү оборудование компонентарын.

Комплекси бландар: истәх термос бландар, электрический сепаратор.

тэр (часка 55 литр үүтү араарар), электрический арынын астааччы, электрической пастеризатор, бирдилазэр 36-лыштэр.

пресс-станок, инвентарь, «Агроснаб» хонтуор-флаги, термометр, ити талттан атылышынаг, астары болжимсөннүн инструкциялар.

Наадынбаатчылар Майя сэлиништегиэр

Миңэ-Хангалас оройоннацы баынын ханаайыстыбаларын ассоциацията.

Редакторы солбайшаччы М. Н. СИДОРОВА.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

ЗАКАЗ № 97.

КАРСАНАЕВ Дмитрий Терентьевич

Оройонумут бирик нырдаас партийнай-ханаайыстыбаний салайдааччы, Карсанаев Дмитрий Терентьевич укув ыараан харынтан 82 сааынгар атырдах ыйын 15 күнүнгөр Дьюнуускай куралына бибиги кеккениттэн олон туорааты.

Дмитрий Терентьевич 1911 саллааха Кылданнаах избилингэр баынынай изргизнегэр торовбүтү, 1929 саллааха избилингэр сир түнгизтегэр улалзебит, 1930 саллааха комсомолга изирбита. 1931 салтан райсоветка сир салзатын сизбийдиссийнин, партия

убаластаацаы комитетин тынайыстыбатыгар седельин инструкторынан, партия Олоон, Талтаа оройоннарынады комитеттарын бастасы сенаторынан 1943 салга диндири улалзебит.

1946—1954 салларга —Чурапчытавы МТС директора, 1960 салтан 1973 салга диндири—Горний, Чурапчы оройоннарын ПМК-ларын начальника.

Дмитрий Терентьевич 1973 салтан 1981 салга диндири Дьюнуускай «Мелиноводстрой» трест аппаратын улалзебит. 1981 салтан республи-

Эбэрдэлишибит!

Күнүдү дүүгөбүтүн, ар салларга бирик гэлээлзебит табаарысын Анастасия Васильевна ГОГОЛЕВА. Иш 60 сааскын түүлбүкүнин истинчин эздэрдэлийнгээ. Баадарбыт үтүе доруобуйын, сизнээргин бүйздейн дөлөхүүтүн-сөреулаахтыг олорогор, нуруук үер-кото сыйдьартар.

Вера Сыроватская, Евдокия Макарова, Света Пермякова, Евдокия Собакина, Света Максимова, Татьяна Чепалова, Мария Коркина.

ХХХ

Күнүдү ийзитин, збэйтин, балтыбын, здымийзитин Александра Минеевна АДАМОВАНЫ 55 сааскын томтоочу түүлбүкүнин истинчин эздэрдэлийнгээ. Баарыбыт уртуутгэр кырдыары, ыалдьары билээнс, баалыгин иштээ Урх-кото сыйдьаргар, сүбэ-ама буола унунук олорогор баадарбыт.

Олорог, сизнээринг, күтүүтэриг, бирик гэлээлзебит.

«ФАШИЗМЫ КЫАНЫ 50 СЫЛА»

Российской Федерации Президенты «1941—1945 с. Ада дойдуну комусыннүүр Улуу сарын изэр-бэлиз даталарын балиэтзэнгээ болжимсөн түүнүн» ыйынчи илин баттаата. Оноо, быстахтык ыллааха, этилэр:

— Россия Наукаларын Академияны, Российской Федерации Оборонатын министерствотын, Российской Федерации Тэс дыялаларга министерствотын 1991 сал I кварталыгар Москваада «Фашизмы кыаны 50 салы» аван дойдугааын конференцияны ынты түүнүн этин кыллэрнелэрин кытта сөбулзэргэ.

ЭМКЭ НАЦИОНАЛЬНАИ КИИН

Саха Республикасынын Президенты М. Николаев 1993 сал от ыйын 30 күнүнээ 496 №-дээх ыйынчын республика избилиннээтигээр эмтийр-томтуур идэтийбит комену салгын огогор, убулаанын тупсарар сыйланын уурда:

Дьюнуускайдааы клиничесий-диагностический кинин, Иш буолууну уонна оюу сааны арангаччылыыр тини оннугар юридический биргаантаах Энгээрийн национальный кинин төрийнээр.

Энгээрийн национальный кинин президентинэн Яковлев Прокопий Николаевичы анынга.

Энгээрийн национальный кинин ултдин сурин түннээлтийн республика избилиннээтигээр суба бэзгийн, эмтийр-томтуур идэтийбит нөмөлжүүлүү, избилиннээ доруобуйын көрүү-истин болцуруустарагар научийн-чинийээр үзүүн ынтымын, эмтээчин аныгы технологийнларын олохтоон туттууну заажарга.

СНА.

Иш буолууну уонна оюу сааны арангаччылыыр тини оннугар юридический биргаантаах Энгээрийн национальный кинин төрийнээр.

Миңэ-Хангалас оройоннацы баынын ханаайыстыбаларын ассоциацията.

Учредители (соучредители) газеты «Сана олох»—Министерство печати и массовой информации Республики Саха (Якутия). Редакция, Местная администрация района, Районный Совет народных депутатов. Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты: 54967. Объем—1 уса. печ. лист. Тираж—3339.

канский суюлталаах пер-талыллан албох ортуулсан общественний үзүүн то-таманлык.

Ор саллааха өткнилээ суюх үзүүн ишин Ок-тобрьсай Революция, «Бочоут Знага» орденин, Талтаа оройоннарынады комитеттарын бастасы сенаторынан 1943 салга диндири улалзебит.

1946—1954 салларга —Чурапчытавы МТС директора, 1960 салтан 1973 салга диндири—Горний, Чурапчы оройоннарын ПМК-ларын начальника.

Дмитрий Терентьевич Карсанаев сырдык из-ризэ бийгиминын кытта малдигитин сыйдьамаа.

Народный депутаттар оройоннацы Сэбинэт-ра.

Оройон дынолтата. Кырдыңастар сабиэт-терин президиума.

Уланбыт, аймахын партийнай-ханаайыстыбаний салайдааччы, Сылтабысай Революция, «Бочоут Знага» орденинэр кавалердара, республиканская суюлталаах персональной пенсионер

КАРСАНАЕВ Дмитрий Терентьевич укув ыараан харынтан 82 салынгар албутун, дарынчик курутунан турал, бары аймахтыгын табаарыстыгын иштнинэрэбиг.

Карсанаевтар, Иполитар, Иоговицыннаар, Дьячковскайдар.

Улаа ветерана

СОФРОНОВА Пелагея Феоктистовна укув ыараан харынтан албутунэн дириг кутурбашарын тиэрдэллэр:

—Олоругар Софроной Николай Николаевича, Петров Спиридон Николаевича, ишилдэр дынэ кыргызиргэр Болутур сельсовета, избилиннээ дынолтата, «Мындаарай» табаарыстыба профкома, колективи.

БАРАШКОВ Дмитрий Дмитриевич II албутунэн дириг кутурбашарын тиэрдэллэр:

—Көргөнгөр Барашкова Матрена Терентьевнацаа оболоругар ветстанция профкома, колективи.

Колхозны-кохозны тутуу ветерана, 1941—1945 с. Ада дойдуну комусуу Улуу сарын изэмпир ишлүүннөн үзүүн» медаль кавалера

БОРИСОВА (Шеломова) Акулина Васильевна

албутунэн уолугар Говоров Николай Сергеевич, сизнээрингэр, хос сизнэиритэр, ишниттэригэр дириг кутурбамытын тиэрдэллэр.

Чурапчыттан аймахтара Городецкайдар, Бонбоевтар, Сивентар.

ПАРФЕНОВ Олег Гаврильевич

албутунэн дириг кутурбашарын тиэрдэллэр:

—Көргөнгөр Парфенова Елена Семеновнацаа, оболоругар Кытавах орто оскуолатын уонна детсадын колективи.

—Иштэгээр Парфенова Сусанна Гаврильевнацаа, оболоругар Кытавах орто оскуолатын уонна детсадын колективи.

—Энэ изниндээр, бирик гэлээлзебит Улуу сарын изэмпир ишлүүннөн үзүүн» медаль кавалера

БОРИСОВА (Шеломова) Акулина Васильевна

албутунэн уолугар Говоров Николай Сергеевич, сизнээрингэр, хос сизнэиритэр, ишниттэригэр дириг кутурбамытын тиэрдэллэр.

—Кинилэргэ, аймахтарын табаарах сельсовета, избилиннээ дынолтата, «Кынзаки» баынын ханаайыстыбатын ассоциацията.

—Иштэгээр Парфенова Сусанна Гаврильевнацаа, оболоругар Гоголева Сусанна Гаврильевнацаа Кытавах детсадын колективи.

ПЛАТОНОВ Вася албутунэн дириг кутурбашарын тиэрдэллэр:

—Тереппүттэригэр изниндээр Александра Ивановна, уоллара Насиллий Семенович Платоновтарга, бирик гэлээлзебит Улуу сарын изэмпир ишлүүннөн үзүүн» медаль кавалера

—Тереппүттэригэр Хатылтыауын организацийн предприятийн директори, колективи.

Зарегистрирована Саха (Якутской) региональной инспекцией по защите свободы печати и массовой информации.